

“Ik leef totdat dit lichaam het opgeeft”

tekst: Brigit Kooijman

Hij heeft mazzel gehad dat hij het kan navertellen, vindt sportpresentator Mart Smeets. Vijftien jaar geleden werd in een vroeg stadium een beginnende vorm van darmkanker bij hem ontdekt. Hij doet wat hij kan om het aantal navertellers groter te maken. Inmiddels is hij 62, het lichaam piept en kraakt maar hij leeft nog steeds in sneltreinvaart. Hij kan niet anders. “Je hebt het leven, en je hebt de dood. Daartussenin zit niets.”

“Midden in de Ronde van Frankrijk van '94 werd ik gebeld door een arts. 'Die poliepen in uw darmen moeten eruit,' zei hij. Of ik meteen de volgende dag kon komen, want het waren verkeerd geladen poliepen. Dus ik heb het meegemaakt, ik heb op een afdeling gelegen waar mensen 's nachts doodgingen. En sindsdien weet ik dat ik alle mazzel van de wereld heb gehad dat iemand op het juiste moment in mijn kont heeft gekeken. Want het was nog geen echte kanker, maar dat had het wel kunnen worden. Ik had geen buikklachten, alleen last van eczeem aan mijn handen. Iemand die daarvoor doorgeleerd had, zei: 'dat kun je dus ook in je darmen hebben.' Toen kwamen ze die poliepen tegen. Dat was mijn mazzel. Maar ik verbind daar geen consequenties aan, geen boodschap, geen bede. Helemaal niks. Het is mij overkomen, punt.”

Een gesprek met sportverslaggever Mart Smeets gaat niet vanzelf. Hij laat zich niet graag vastpinnen, lijkt beducht in een hokje geduwd te worden. Beantwoordt vragen met wedervragen. Zijn veel gedane uitspraak dat bijna niemand hem echt kent, past bij dat verlangen naar ongrijpbaarheid. Maar als het gaat om de strijd tegen kanker - die hij op vele manieren steunt – spreekt hij vrijuit, en lijkt dat pantser er ineens niet te zijn. Er komt iets zondags over hem, als hij zegt: “Kanker is iets wat we het liefst weghouden uit ons leven. We denken altijd dat de burens het hebben. Ik wil graag bijdragen aan meer openheid, zodat mensen erover praten.”

Is kanker dan nog steeds een taboe?

“Ja, zeker. Mijn ouders spraken over 'C'. Later werd het 'K'. En er zijn nog steeds mensen die het woord kanker niet durven uitspreken. We kunnen niks met kanker, we snappen het niet, we weten niet hoe we ertegen moeten vechten. Het enige wat we kunnen doen is geld bij elkaar brengen om wetenschappers in staat te stellen onderzoek te doen. Daarom houd ik veilingen voor Kika, de stichting voor kinderen met kanker, en doe ik elk jaar de kick-off van de Ride for the Roses, die fietstocht waar Lance Armstrong mee begonnen is. Die twee fondsen kunnen onvoorwaardelijk op mijn steun rekenen. Vooral Kika ligt me zeer na aan het hart. Kinderen die kanker krijgen, dat is onvoorstelbaar. Dat wil en kun je niet accepteren. Ik geloof niet, maar mocht er een Schepper zijn, dan maakt hij daar een heel grote fout. Het is niet alleen vreselijk voor de kinderen zelf, maar kanker binnen een familie zet het hele leven op zijn kop. Je ziet veel echtscheidingen, broertjes en zusjes die afwijkend gedrag gaan vertonen omdat alle aandacht uitgaat naar het zieke kind. Vre-se-lijk.”

Aan zijn rechterpols draagt Mart Smeets twee gekleurde polsbandjes. Eentje is van Kanjers met lef, een organisatie voor kinderen met kanker. Hij vertelt: “Ooit deed ik iets samen met een schat van een kind dat ziek was. Haar ouders hebben me dit bandje toen gegeven. Met de consequentie dat ik het draag. Het meisje in kwestie kijkt soms even snel naar de televisie of ik het nog om heb. Dan is ze blij, want dat betekent voor haar dat ik aan haar denk. Wie ben ik dan om dat bandje weg te doen?” Het andere is het bekende gele Livestrong-bandje, symbool van de strijd tegen kanker zoals wielrenner Lance Armstrong die al sinds 1997 voert met zijn Lance Armstrong Foundation. Armstrong kreeg op zijn 25ste teelbalkanker, genas, en won vervolgens zeven maal de Tour de

France.

In hoeverre heeft Lance Armstrong u geïnspireerd?

“Ik bewonder hem om de manier waarop hij zijn Livestrong-imperium heeft opgezet. Er werken 67 mensen bij zijn Foundation, die jaarlijks miljoenen genereert voor ondersteuning van kankerpatiënten. Alleen door een keer per jaar een kunstje te doen op de fiets, wist hij dat gele polsbandje de hele wereld over te krijgen. Ik draag het al sinds 2002, vanaf de allereerste dag dat ze bestonden. Ik doe dat niet voor mijn lol, maar om anderen te laten zien dat het bestaat. 'Denk na, leef bewust, probeer sterk en gezond te leven.' Dat is wat Armstrong ermee wil zeggen.”

Ik bedoel eigenlijk Armstrongs levensverhaal. Kanker overwinnen en wielerheld worden.

“Dat zegt me niets. Nou ja, het speelt mee, maar ik ken wel meer mensen die kanker overleefd hebben.”

In de documentaire die u maakte over hem, spreekt u anders met diep ontzag over zijn wilskracht.

“Ieder mens wordt geboren met een dosis wilskracht. Lance heeft zijn wilskracht aangewend om te blijven leven, en er daarna nog een schepje bovenop te doen. Maar dat betekent niet dat degenen die het niet overleven, geen wilskracht hebben. Ik zie kindertjes in ziekenhuizen van zeven jaar oud. Die willen helemaal niet dood. Maar iets in hun lichaam is sterker dan die wil. Iedereen die kanker overleeft, heeft op een bepaalde manier mazzel. Geen geluk, nee, *mazzel*. Lance fietst nog, Maarten van der Weijden leeft nog, ik zit hier nog. Maar een heleboel mensen kunnen het niet navertellen. Je moet proberen om het aantal navertellers groter te maken. Dat is mijn streven als ik voor een zaal vol mensen als een gek spullen sta te veilen.”

Bent u weleens bang dat bij u de kanker terugkomt?

“Báng? Nee.”

Denkt u er weleens aan?

“Nee.”

Nooit?

“Nee. Dat heeft geen enkele zin, want ik heb er geen invloed op. Als het gebeurt, dan is dat zo en dan ga ik weer naar een dokter toe. Als die dokter wat kan doen, ben ik blij, en anders zal ik moeten ervaren dat ik overlijd. Dat heet *defaitisme*. Maar daar geloof ik in. Ik geloof in *defaitisme*. *Mijn defaitisme*. Niet dat ik nooit eens mijn angsten heb. Vanochtend werd ik wakker en dacht dat ik doodging. Echt waar. Ik had onvoorstelbare pijn in mijn maag. Dat heb ik één keer eerder gehad, in 1998. Alsof ze mijn maag eruit wilden draaien. Maar ik heb twee pilletjes erin gejeest en ik hoop dat ze helpen, want ik moet dingen doen. Ik moet nog een column schrijven en ik moet straks gezellig gaan eten met mijn vrouw.”

'Moet'.

“Ja, dat moet omdat ik de afgelopen dagen weinig tijd voor haar heb gehad. Dus ik móet vanavond sociaal en leuk zijn. Dat leg ik mezelf op. En daarna ga ik mijn koffer pakken. Morgen ben ik in Granada voor het fietsen, en zondag zit ik lekker op 2500 meter hoogte in de Sierra Nevada. Dan heb ik even rust. Nou ja, rust. Ik moet de drukproeven nakijken van mijn boek.”

Zijn botten piepen en kraken van de artritis, heeft veel pijn. Drie jaar geleden zei hij in een interview 'het lichaam is kapot'. Toch leeft Mart Smeets nog steeds in sneltreinvaart. Hij is altijd onderweg. Op maandag komt hij terug uit het buitenland, op vrijdag vertrekt het volgende vliegtuig. Altijd maar de sport achterna, het jaar rond.

U bent een zwerver.

“Ja, maar wel een zwerver met een behoorlijk pak aan. Van negen tot vijf achter een bureau zitten, staat voor mij gelijk aan achter tralies zitten. Ik wil reizen, dingen zien. Maar ook gewoon hier in Haarlem over de Grote Markt lopen.”

Hoeveel dagen per jaar bent u eigenlijk thuis?

“Geen idee. Zo denken wij niet. Wij vinden dat helemaal niet belangrijk. Noch mijn vrouw, noch mijn kinderen. Verleden week belt Tjerk, mijn zoon, uit een winkel in Toronto. Hij ziet iets leuks voor een goede vriend voor mij, of hij dat moet kopen. Ik loop de vergadering uit, bel mijn vrouw want ik weet het niet precies. Een winkel in Toronto. Zo leven wij. Er zijn geen grenzen. We zijn hier en daar. Zolang het bed en de douche schoon worden aangetroffen, vind ik het geen probleem. In de journalistiek zoals ik die bedrijf, heb je nu eenmaal geen thuis. De komende drie maanden ben ik elk weekend ergens anders. Eerst Spanje, dan Zwitserland, Frankrijk, en Italië. Daarna een week vakantie in Curaçao, dan vijf weken naar de Verenigde Staten en Canada. Ik draai mijn hand er niet voor om. En Karen gaat altijd mee, dus ik slaap elke nacht tegen dezelfde billen.”

Wat drijft u om altijd maar door te gaan, met zo'n krakkemikkig lichaam?

“Als je 62 jaar in hetzelfde bootje vaart, gaat er weleens een schroefje los zitten, zeker met mijn manier van leven. Ik mag blij zijn dat ik al die dingen nog kan doen. Ik maak films, schrijf boeken en columns, ik maak een radioprogramma, sta voor zalen, ik presenteer, ben commentator. Het is één grote afwisseling en daar voel ik me heerlijk bij, dat is een lauw bad.”

U wilt geen workaholic genoemd worden.

“Mensen die zeggen dat ik een workaholic ben, hebben zelf niet hard genoeg gewerkt in hun leven. Laat mij gewoon mijn dingen doen.”

Toen de Telegraaf in 1994 schreef dat u ernstig ziek was, en misschien niet zou terugkeren op televisie, was u ziedend.

“Wat denk je dat er met mijn kinderen gebeurt als zoiets in de krant staat? 'Huh, huh, jouw papa gaat dood,' werd er gejouwd op school. Dat is niet leuk. Het is ook niet leuk als je ze een aftandse homo noemen, maar dit gaat over de essentie van het leven. Die krant had het recht niet om dat zo op te schrijven.”

Staat u er weleens bij stil hoe het leven eruit zou zien als u het rustig aan zou moeten doen, om wat voor reden dan ook?

Afgemeten: “Dat is niet zo.”

Maar stel dát.

“Aan hypothetische vragen heb je niets. Ik leef totdat dit lichaam opgeeft. Je hebt het leven, en je hebt de dood. Daartussenin zit niets.”